

Til Sel kommune
Fra Mysusæter vel

13.september, 2021

Revisjon av Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane

I en prosess med dialog om revisjon av forvaltningsplanen er Mysusæter vel invitert inn i dialogen. Vi hadde dessverre ikke hatt anledning til å stille på siste dialogmøte. Vi leverer derfor vårt innspill skriftlig.

Mysusæter vel ivaretar hytteeierens interesser som høringsinstans i saker som angår våre medlemmers interesseområder.

Hytteeiere er viktige bidragsytere for lokalt næringsliv. Med stort oppgraderingsbehov i til dels gamle hytter, mange uten innlagt vann og endel uten strøm, vil hytteeiere representere viktig bidrag for lokale håndverkere og handelsnæringen i årene som kommer. Kommunens hytteundersøkelse har dokumentert dette. Sel har i sitt omstillingsprogram definert reiseliv som en viktig fremtidsnæring. Hytter er helt sentralt her. Mens dagsturister legger igjen svært få kroner lokalt (vaffel, burger, drivstoff – evt overnatting) har hyttegjestene lang oppholdstid og handler varer og tjenester for store beløp årlig. Samtidig er det slik at hyttefolk ikke hele tiden beveger seg på vidda. Hyttegjestene er enklere å kanalisere inn i andre områder. Eksempler er stinettet i Svinslå/Gråhø og øvrig stinett i nærområdet. Hyttebrukerne bader, padler og fisker, tar kortere joggeturer, sanker bær og går på jakt. Og mange holder seg rundt hytta med forefallende arbeid, tar turer i regionen, deltar i kulturarrangement og handler på Otta. Dagsturistene trekker først og fremst opp på vidda. Dagsturister representerer derfor større press på reinen enn hyttefolket.

Sel kommune har i begrenset grad bidratt med tilrettelegging av aktiviteter og opplevelser for å øke oppholdstiden til hyttebrukere og styre aktiviteten deres. Hyttebrukerne er nyttige (billige) gjester fordi de har klart seg selv. De legger igjen penger lokalt, men krever lite tilrettelegging. Hyttebrukerne er friluftsfolk som går på tur. Hyttebrukerne etterspør stier og løyper. Et takknemlig produkt for vertskapskommunen. Samtidig er det for mange lang reisevei til Mysusæter slik at bruken er størst i feriene. Det gjelder da særlig jul/nyttår, vinterferie, påskeferie og juli/august.

Forvaltningsplanen revideres fordi det er press på villreinenes trekkområder. Reinenes trekkområder har, slik vi har forstått det, vært over Ula nord for Spranget. Når rein lukter mennesker, holder den seg unna. Spranget (P-plass) og vei/sti/løype til Rondvassbu er et særlig problemområde.

Vi har forståelse for at det er ønskelig å demme opp for denne situasjonen. Hyttefolket på Mysusæter verdsetter naturopplevelser og ønsker selvsagt en levedyktig villreinstamme i fjellet. Det er på grunn av naturen de har valgt nettopp Mysusæter som feriested.

Våre forslag

Inn i arbeidet med planen velger vi å komme med konkrete innspill til revisjonsarbeidet knyttet til tiltak og håndhevelse.

Virkemidler som fungerer i andre land (USA og Canada) er kanalisering av ferdsel, restriksjoner på overnatting/telting, soneinndeling og tidsbegrensninger. Vi mener slike tiltak bør vurderes. Vi foreslår:

1. Færre restriksjoner i juli og august – økt bruk av organiserte turer med sertifiserte guider
2. Ved å etablere soner der natteopphold ikke er lov får reinen ro til å trekke over større områder om natten
3. Kanalisering av ferdsel reduserer ferdsel i uønskede områder
4. Bedre merking av stier slik at tilbudet utenfor vidda blir bedre (trekker folk over i andre områder)
5. Økonomiske midler til flere stier, løyper og aktiviteter utenfor vidda

I juli og august mener vi det er spesielt behov for et løsere regelsystem. Guidete turer og gruppeturer bør kunne gå uten søknader i juli og august. Om det er 4 eller 14 mennesker som overnatter på Peer Gynt hytta kan ikke spille noen rolle for reinen. Folk er folk og lukter det samme enten de er 4 eller 14. Det er bedre at folk går samlet i grupper enn at de fordeler seg over areal og tid.

Guidete turer og organiserte turer kan også i større grad styres etter hvor reinen befinner seg. I praksis bør det kunne gjøres i dialog med guidene. Dersom reinen befinner seg i f eks Kaldbekkbotn, kan guidene få melding om å holde seg unna dette området. Sertifisering av guider som skal ha dialog med viltforvaltningen er sterkt ønskelig.

Overnatting i telt eller bobil samt opphold i området mellom Reinsbommen og Rondvassbu kan forbys f eks i en tidssone fra 06 til 23. Gjelder hele året. Egne anviste teltområder utenfor bestemte soner kan opprettes og merkes av på kart. Dette gjøres i andre land og bør kunne praktiseres også i Rondane. Perioder med jakt og sanking av husdyr kan unntas. Sykkelutleie bør vurderes dersom det bidrar til økt menneskelig aktivitet mellom Spranget og Rondvassbu.

Tilrettelegging av flere tilbud rundt Mysusæter.

Kommunen har valgt å tilrettelegge utsiktspunkt på **Ranglarhø**. Dette er et kompensasjonstiltak for dagsgjester. De legger også igjen få kroner lokalt. Nyttan av tiltaket kan derfor diskuteres. Tiltaket kan gjerne suppleres med infotavler mv. Men vi ber om at det vies spesiell oppmerksomhet mot ryddig og merking slik at vi ikke får de samme «vill-toalett»-problemene som vi nå registrerer rundt p-plass på Spranget. Erfaringer fra andre steder viser ubudne toalettbesøk rundt hyttevegger og oppholdsområder. Kanskje det holder med informasjon og et attraktivt toalettanlegg ved butikken. Turistvegprosjektet har eksempelvis valgt å bygge toalettanlegg i tilknytning til kommersielle anlegg og betale leie for renhold og drift. Det vil være et viktig supplement til inntekt på slike anlegg.

Vi mener at det er viktigere tiltak som kan gjennomføres for å trekke hyttegjestene mer bort fra vidda. De representerer nok også det største volumet.

Det er begrenset hvor mange turer en hyttegjest gidder å ta til Ranglarhø ilt en sommer. Ranglarhø er også uegnet til bruk om vinteren pga avblåst landskap.

Som hyttegjester opplever vi at det over tid er blitt betydelige reduksjoner i tilgjengelige stier og løyper i nærområdet. Deler av det regulerte løypenetttet splittes opp ved nybygging av felt og etablering av veier. Stinettet pulveriseres ved at hytter bygges midt i stien uten at hytteeier får pålegg om å legge om stien. Når stiene forsvinner, vil flere bruke bilen for å komme til et turutgangspunkt. F eks Spranget. Vi mener Mysusæter sentrum bør utvikles som et turutgangspunkt.

Mysusæter vel har over flere år arbeidet med tilrettelegging av tiltak for å øke aktivitetene utenfor vidda. Vi har:

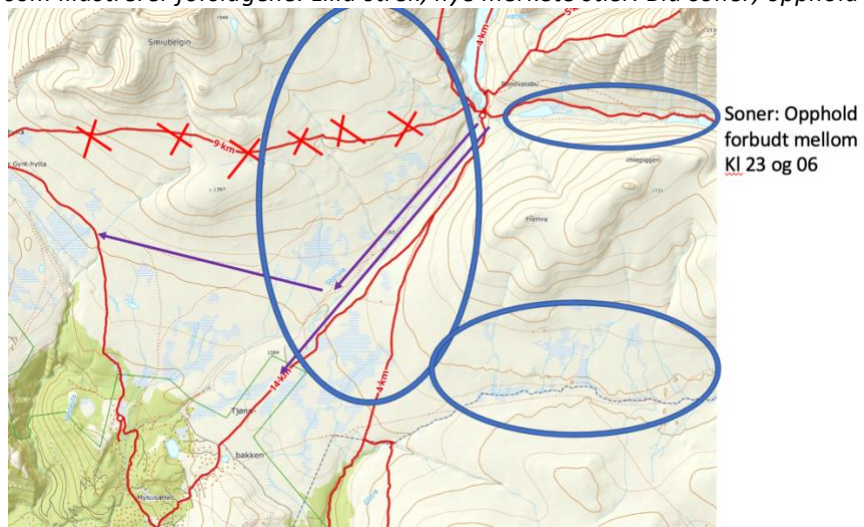
- Bidratt med dugnad og midler til sykkestien Furusjøen rundt
- Bidratt med dugnad til turorientering i Raphamnfjellet (voksne og barnetilbud)
- Bidratt i arbeidet med Stolpejakten (stolper kun i nærområdet – og sist år særlig med poster sørover)
- Bidratt med betydelige midler til Løypelaget
- Bidratt med betydelig dugnadsinnsats for gjenåpning av gjengrodd stier og opparbeiding av nye. Samt merking av disse.
- Arbeider i år med et turkart for området mellom Kampeseter, Lurven, Ranglarhø, Furusjø vest, Vålåsjø, Kringseter, Raphamn og Svinslå. Stiene er registrert i sommer og søknad er sendt Sparebankstiftelsen for å få midler til turkart i bedre målestokk enn dagens. Inn i arbeidet er også nye stier som gir flere rundturer fra sentrum.

Vi foreslår at det i arbeidet med forvaltning for bedre vilkår for villreinen gjøres følgende tiltak for å redusere hytteeieres bruk av vidda:

- Tilrettelegging av trapper og utsiktspunkt (tilsvarende Kvitskriuprestin) langs fossene i Ula. Dette vil trekke folk ned fra vidda og inn i nærområdet. (Området er i dag delvis også blitt farlig pga stier langt ut mot fossene + store sprekker i terrenget).
- Merking og rydding av flere stier i nærområdet som er i ferd med å gro igjen. Nybygde hytter sperrer gamle stier og ferdselsveier slik at folk i stedet tar bilen opp på vidda og går der. Fordi det er enklere og det eneste de vet om. Stiene over Berget, over Gråhø, over Kåsen er eksempler. De er i ferd med å bli borte.
- Tilrettelegging av badeplass og oppstillingsplasser til utleie for kano og båter ved Karelen vil trekke folk mot opplevelser rundt Furusjøen. Vellet har allerede bidratt med en innsats for sykkeløypa rundt Furusjøen. Et eksempel på et avbøtende tiltak ift bruk av vidda.
- Målpunkt med mindre tiltak som f.eks. gapahuk (gjerne designet av arkitekter) på ulike turpunkt (Gråhø, Kåsen, Appelsinsvingen, ved Luseby for å nevne noen eksempler). Målpunkt for barn var etterspurt i hytteundersøkelsen.
- Bedre merking av stier i Gråhø/Svinslå. Vellet har i sommer merket alle stier i området sør for Mysusæter og vi søker nå Sparebankstiftelsen om midler til turkart. Vi har også gått opp stien mellom Ultunga og Kampeseter. En gammel sti. Målet er å tilrettelegge for turer sørover og bort fra vidda. Vi imøteser gjerne midler til merking av disse stiene i terrenget. Noe vi per i dag ikke har midler til. Arbeidet gjøres i samarbeid med Raphamn vel.
- Vellet bidrar med midler og dugnad til Stolpejakt og turorientering. Turorienteringen trekker folk inn i Raphamnfjellet og Stolpejakten tilrettelegges i fjellområdet sør for Mysusæter. Flere slike tiltak vil trekke hyttefolk ned fra vidda.
- En nedlegging av parkeringsplassen på Spranget vil gi fordeler og ulemper for hyttebrukerne. Det blir i så fall viktig at det ikke kun blir de som har hytte i Tjønnbakkveien som har enkel tilgang til vidda. Vi håper at det i stedet for stenging av p-plassen kan innføres oppholdsrestriksjoner på natten på Spranget og området der reinen skal krysse på natten.
- Informasjon om hvilke restriksjoner som gjelder og hvorfor det er viktig å følge disse. Enten i form av oppslag, på nett, via DNT, brosjyrer eller f.eks. på bussen til Spranget.
- En fjerning av brua ved Spranget vil være negativt for oss. Vi skjønner imidlertid at reinen oppholder seg i det småkuperte terrenget mellom Kaldbekkbøtn og Krokutbekken samt bak Randen. Vi foreslår derfor at stien bak Randen fjernes og at den i stedet føres fra Rondvassbu, til et stykke sør for Krokutbekkhytta og deretter vestover nord for myrene til Peer Gynt. Videre bør det merkes en sti i terrenget øst for Ula slik at man ikke behøver å gå langs veien til

Rondvassbu. Vi minner samtidig om det vi foreslo over; la brua stå (bygg ny), men forby opphold i området mellom klokken 23 og 06.

Skisse som illustrerer forslagene. Lilla strek; nye merkete stier. Blå soner; opphold på natt forbudt

- Vi har også forslag til et utvidet løypenett rundt Mysusæter slik at vi har flere alternativer til å gå på ski enn på vidda.

Vi stiller gjerne opp i møter og i dialog om gode løsninger for fellesskapet.

Hilsen

På vegne av styret i Mysusæter vel

Hanne Toftdahl

Ansvarlig stier og løyper